

7 Οκτωβρίου 2013

Οι αναθηματικές πρακτικές: η περίπτωση των ταμάτων

/ [Αφιερώματα](#) / [Λαογραφία-Παράδοση](#)

[Νικόλαος Ζαχαράκης, Λαογράφος](#)

Ο όρος αναθηματικές πρακτικές περιγράφει το σύνολο εκείνων των ενεργειών που ορίζουν το πλαίσιο της ανταποδοτικής σχέσης η οποία διαμορφώνεται ανάμεσα στον πιστό και το αντικείμενο της λατρείας του. Μεταξύ αυτών συγκαταλέγονται τα τάματα, οι προσκνηματικές επισκέψεις αλλά και η ρασοφορία ή η προσφορά άμισθης εργασίας σε ένδειξη ευχαριστίας για την θαυματουργική επέμβαση ενός αγίου.

Τα τάματα είναι μεταλλικά ομοιώματα που απεικονίζουν ανθρώπινες μορφές, μέρη του ανθρωπίνου σώματος, ζώα, πλοία αλλά και διάφορα άλλα αντικείμενα, για την θεραπεία ή την προστασία των οποίων οι πιστοί επικαλούνται την παρέμβαση του θείου. Είναι κατασκευασμένα από λεπτές μεταλλικές πλάκες οι οποίες κόβονται στο σχήμα του αντικειμένου ή του προσώπου το οποίο παριστάνουν .

Στα νησιά συναντά κανείς και ολόκληρα ομοιώματα караβιών κατασκευασμένα από χρυσό και ασήμι τα οποία οι ιδιοκτήτες τους αφιέρωσαν στην Παναγία ή σε κάποιον άγιο σε ένδειξη ευγνωμοσύνης για την θαυματουργική διάσωση τους. Σε άλλες περιοχές οι πιστοί αφιέρωναν υπερμεγέθεις λαμπάδες ή και ανθρώπινα ομοιώματα κατασκευασμένα από κερί. Τέτοιες λαμπάδες μπορεί να δει κανείς ακόμη και σήμερα στο μοναστήρι της Παναγίας της Μυρτιδιώτισσας στα Κύθηρα.

Με κερωμένο νήμα συνήθιζαν να ζώνουν και την εκκλησία του αγίου ή καμιά φορά και όλο τον οικισμό σε μια παραλλαγή του εθίμου της περιάρωσης. Τα τάματα τα έφερναν οι ίδιοι οι προσκυνητές στις εκκλησίες περπατώντας πολλές φορές ξυπόλυτοι επί ώρες. Η μορφή αυτή της προσκυνηματικής οδοιπορίας σε κάποιες περιπτώσεις αποτελούσε από μόνη της ένα είδος τάματος.

Εξίσου διαδεδομένη πρακτική αποτελούσε και η ρασοφορία ή αλλιώς ρασοφόρεμα. Σε μια εποχή που η παιδική θνησιμότητα ήταν σε υψηλά επίπεδα οι γονείς που είχαν άρρωστα παιδιά συνήθιζαν να τα τάζουν στην Παναγία ή τους αγίους. Σε αντάλλαγμα για την θεραπεία τα παιδιά αναλάμβαναν την υποχρέωση να ντυθούν

το ράσο για μια συγκεκριμένη χρονική περίοδο προσφέροντας ταυτόχρονα τις υπηρεσίες τους σε βοηθητικές δουλειές. Στην Πελοπόννησο οι νέοι που έβαζαν το ράσο ονομάζονταν ταματάρηδες ή ταματαραίοι και ήταν υποχρεωμένοι να εργάζονται αμισθί για κάποιο διάστημα στα εκκλησιαστικά ή μοναστηριακά κτήματα.

<http://bit.ly/1adlgV9>